

Eder og ordsprog

Vi kender alle sammen nogen, der har et sprog, der er mere end almindeligt krydret med eder og grimme gloser. Hvorfor er det sådan? Hvorfor bruger vi kraftudtryk, og kan vi bruge pæne ord til at udtrykke det samme? Hvordan kan udtrykket "at have ben i næsen" betyde, at man ved præcist, hvad man vil?

Det er nogle af de spørgsmål, vi skal arbejde med under dette tema. Håbet er, at vi får børnene til at tænke over, hvad der bliver sagt, finde nye måder at udtrykke frustration og vrede på, og så skal de more sig med at give los for alle deres forbudte ord.

Aktivitetssættet består af disse 4 lege:

- Lav dit eget alternative bandeord og vendespil
- Vrøvleord med Tante T
- Sallys fars bandeords-bingo
- Tegn et godt ordsprog

DUS Challenge

Til hver leg kan børnene lave et produkt i form af en udfordring, en overraskelse eller måske en anbefaling, som kan udfordre en anden gruppe børn i DUS'en. Til hver leg er der forslag til en eller flere DUS challenges.

Sæt i gang!

Alternative bandeord

Sammen skal I opfinde skøre og sjove alternativer til bandeord. Altså ord, som kan bruges i stedet for de forbudte ord. Fx hører man nogle voksne sige "for sagomel", "for Helgoland", "for syv sytten" osv. Disse er kraftudtryk, der bruges i stedet for bandeord. Hvilke ord bruger I, når I skal lægge kraft bag noget, men ikke må bande?

Det finder du i kassen

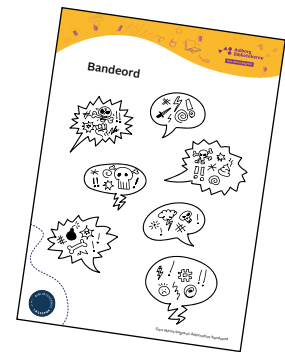
- Bøger: Prinsessen på tærten af Rune T. Kidde, Kaptajn Haddocks ordbog: fra afholdsamøbe til åndsbolle af Kristian Bang Foss
- Ark: Bandeord-tegnet

Det skal du selv finde

- Beholder til alternative bandeord fx en kasse, skål eller måske en gammel gummistøvle. Her sætter kun fantasien og tiden grænser.
- Små sedler (få evt. børnene til at klippe sedler)
- Tusser

Tidsforbrug

Læsning: 20 min. - Bandeordskort: 30 min. - Vendspil: Så længe I har lyst.

Antal børn/voksne

Alle kan være med og det virker bedst, hvis hele DUS'en er med til at bruge de alternative bandeord, når de er lavet.

Beskrivelse af legen

1. Læs bogen Prinsessen på tærten, som bruger ord, der ligner bandeord.
2. Bandeordsgenerering: I skal finde på alternative bandeord. I kan finde inspiration i Kaptajn Haddocks ordbog: fra afholdsamøbe til åndsbolle, der er fyldt med almindelige ord, der alligevel kan bruges til at udtrykke utilfredshed med nogen eller noget.
3. Når alle har lavet et alternativt bandeord, eller valgt et godt bandeord fra Kaptajn Haddocks ordbog, skal børnene skrive ordet på to ens papkort.

DUS Challenge

Del jer i 2 grupper og dyst med jeres allersjoveste bandeord som et komplet vendspil. Det bliver spændende at se, om den anden gruppe kan lide jeres bandeord, og om de selv har fundet på nogle gode.

En lettere leg:

Tal om bandeord. Find sjove bandeord i bogen Kaptajn Haddocks ordbog: fra afholdsamøbe til åndsbolle, og fortæl hvad de betyder.

Vis tegnede bandeord fra arket
Bandeord

Spørg børnene, hvordan bandeord føles, og hvilken farve det har.

Leg videre!

Skriv alternative bandeord på en seddel og læg dem i en beholder. Børn og voksne skal trække et sjovt alternativ til et bandeord, man har sagt eller skulle til at sige.

Dagens bandeord: Hver dag vælges dagens bandeord fra beholderen med de alternative bandeord. Kun dette bandeord må bruges denne dag. Hvis nogen bruger andre bandeord, udløser det en konsekvens. Fx. at personen, der har bandet, skal sige det alternative bandeord 30 gange i træk.

Vrøvleord med Tante T

Når man læser op med vrøvleord sker der altid noget mystisk og sjovt. Nu skal I udfordres af vrøvleord, og det er vigtigt ikke at holde tungen lige i munden. Der er grinegaranti og risiko for latterkampe, når I tager på vrøvle-tur med Tante T. Til slut er der bare at sige: Tæt Ti Tang! (Det giver mening, når I læser historien om Tante T).

Det finder du i kassen

- Bogen: Sallies historier af Kim Fupz Aakeson
- Risposer (6 stk.), Bøllehatte med bogstaver (10 stk)
- Ark: Lykkehjulsbogstaver, Ordkort (2 sæt)

Det skal du selv finde

- Godt humør

Tidsforbrug

Læsning: 20 min. - Forberedelse til leg: 10 min. - Leg: Fra 15 min. til flere dage

Antal børn/voksne

Fra 10 børn og 1 voksen. Få gerne hele DUS'en med i legen, så alle får et godt grin.

Beskrivelse af legen

1. Læs historien om Tante T i bogen Sallies historier. Bogen findes også på eReolenGo! Både som ebog og lydbog (Du finder Tante T ca. 32 min. inde i oplæsningen)
2. Dagens bogstav: Tante T sætter T foran alle ord og nogle gange inde midt i ordet. Det skal I også prøve. Det er meget svært, men det er også meget sjovt.
3. Legen kan laves på flere måder. I kan måske øve jer på A og hoppe videre til B, når I kender legen.
 - I drejer lykkehjulet og find dagens bogstav på arket Lykkehjulsbogstaver. I får dagens bogstav fx F. Nu skal I forsøge at sætte F foran alt, hvad I siger resten af dagen/ i en time. Fx Fvem Fil Fed Få FegeFaldsen? Eller Fanne, Få Feg Få Fet Flas Fand?
 - Alle, som er med i legen, vælger en hat med et bogstav. Nu skal man bruge det bogstav, som man har på hatten, hver gang man taler – hvis man kan huske det (andre må gerne hjælpe en med at huske det). Samtale mellem K-hat og S-hat kan lyde sådan her: Kil Ku Kege? Sa, Set Sil Seg Serne.

DUS Challenge

Del børnene i grupper. Skriv et brev til de andre grupper, hvor I fortæller om det bedste sted i jeres DUS. I skal sætte bogstavet T foran alle ord. Måske har I har mod på at læse det højt foran grupperne eller endnu bedre – få en af de voksne til at læse brevene højt.

En lettere leg

Lav vrøvlehistorier med ord.

1. Find et stort lokale. Del børnene op i grupper.
2. Læg alle ordkort midt i lokalet med tekst og billede op.
3. Hver gruppe får en rispose og kaster på skift risposen mod midten og henter det ord, som risposen lander på. Der kastes 3 gange = 3 ord.
4. Børnene skal nu bruge de 3 ord til at lave en vrøvlehistorie.
5. Fortæl skiftevis jeres historie for hinanden.

Leg videre!

Tante T-ordstafet.

Hjælp Tante T med at få styr på ordene og kom først i mål.

1. Fordel alle ordkort på gulvet med tekst og billede op.
2. Lav 2-3 hold.
3. Den voksne vælger et bogstav fra alfabetet og siger fx: L (Brug ikke Q og X – de er ikke med på ordkortene).
4. Et barn fra hvert hold løber ud på gulvet, finder et ordkort, som starter med L, og løber tilbage til sit hold og råber højt: Tante T!
5. Det første hold, som råber: Tante T! får et point.
6. Den voksne vælger et nyt bogstav.
7. Spil 5 runder eller fortsæt til der ikke er flere kort på gulvet.

Sallys fars bandeords-bingo

Så skal der streges og råbes bingo! Hvem elsker ikke udfordringen med at få pladen fuld? I denne leg skal vi spille bandeordsbingo, som er en ret svær disciplin, der kun bliver sjovere af at handle om bandeord. Så er der BINGO!

Det finder du i kassen

- Bøgerne: Sallys far bander (...ad helvede til) af Thomas Brunstrøm, Hvad fanden er et bandeord af Thomas Brunstrøm
- Ark: Bandeord
- Skabelon: Bingoplader uden billeder, bingoplader med billeder

Det skal du selv finde

- Overstregningstusser
- Saks
- Kopiere bingoplader
- Skål eller kasse til bandeord
- Små præmier

Tidsforbrug

Læsning: 20-30 min. - Bandeordsbingo ca. 30 minutter.

Antal børn/voksne

Fra 10-30 børn og 1 voksen.

Beskrivelse af legen

1. Læs bogen Sallys far bander (...ad helvede til) højt for børnene
2. Find Bingoplader med bandeord og Kopier dem, så alle børn får en plade hver.
3. Klip bandeordene fra arket Bandeord ud og put dem i en skål
4. Giv hvert barn en overstregningstusch eller noget de kan dække ordene med.
5. Vælg et barn der skal være opråber. Barnet skal trække et bandeord i skålen og læse det højt 3 gange langsomt efter hinanden. Derefter trækkes endnu et bandeord og så fremdeles.
6. Børnene skal overstrege de ord som de har på deres bingoplade. Der råbes bingo når man har 1 række, 2 rækker eller pladen fuld. Nb. Det er kun den første der har 1 og 2 rækker der råber bingo.
7. Hav små præmier klar til den 1. række, 2 rækker og pladen fuld.

DUS Challenge

Hvis I producerer jeres egne bingoplader, så afhold bog-bingo for resten af DUS'en og lad dem prøve jeres bingosæt.

En lettere leg

Læs bogen Sallys far bander (...ad helvede til) højt. Børnene skal nu lytte godt efter og række hånden op når de mener du læser et bandeord op fra bogen.

Der er som sådan ikke en vinder, men I kan få mange sjove snakke om, hvad der er eller ikke er et bandeord.

Du må meget gerne krydre historien med dine egne yndlings-eder eller kraftudtryk for at skabe større spænding under oplæsningen.

Leg videre!

Mest for 2. og 3. klasse:

Børnene skal lave deres eget bandeordsbingo.

1. Brug skabelonen Bingoplader blank.
2. Børnene skal vælge minimum 30 bandeord, eventuelt med inspiration fra bogen Hvad fanden er et bandeord s. 52, og skrive dem på små lapper papir.
3. Hvert barn kan nu vælge 12 af bandeordene fra papirlapperne og skrive dem i de tomme felter på bingopladerne
4. Nu skal bingopladerne testes. Og bingo spilles som før blot med de nye plader og nye bandeord i skålen.

Tegn et godt ordsprog

Ordsprog er mærkelige, og hvis man ikke kender dem, er de virkelig mærkelige! Og så giver de der ordsprog nogle skægge billeder i hovedet. Hvis man kunne se et ordsprog, hvordan så det så ud? Det skal vi undersøge og udfordre hinanden i nu.

Det finder du i kassen

- Bøger: Sommerfugle i maven af Hélène Wagn, Sarah Wagn Møller, Drillepind af Tobias Dybvad, Marie Stegger Schmidt, Jeanet Trebbien
- Mini post-its i farver

Det skal du selv finde

- Papir og tegneredskaber
- En væg eller tavle til at hænge tegningerne op på

Tidsforbrug

Læsning: 15 min.

Tegn ordsprog og gæt: 30 min.

Antal børn/voksne

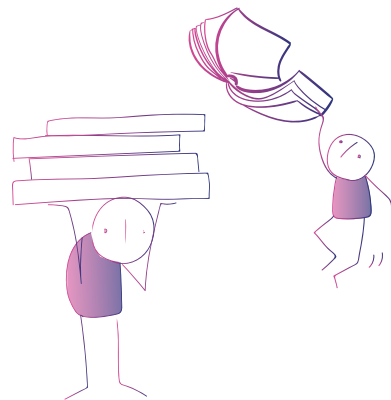
15-25 børn og 1 voksen.

Beskrivelse af legen

1. Snak med børnene om, hvordan ordsprog kan se ud. Det er rigtig sjovt. Forestil dig fx en person med "ben i næsen" eller "ild i røven".
2. Vælg 10 ordsprog fra Sommerfugle i maven, som du læser højt for børnene. Vis børnene billederne undervejs.
3. Børnene skal vælge et ordsprog og tegne det.
4. De tegnede ordsprog skal sættes op på en planche eller tavle. Sæt de tegnede ordsprog og det skrevne ordsprog i tilfældig rækkefølge overfor hinanden.
5. Giv hvert barn en farvet post-it. Nu skal hvert barn markere (med post-its) hvilke tegninger, de tror, hører til hvilke ordsprog.
6. Tag en snak om, hvem der gættede rigtigt.

DUS Challenge

Inviter en anden gruppe af børn i DUS'en til at tegne ordsprog. Nu skal grupperne gætte hinandens tegnede ordsprog. Hvilken gruppe gætter flest rigtige?

En lettere leg

Læs bogen Drillepind og tal om de sjove ord og deres betydning.

Leg videre!

Flere ordsprogslege:

Find lege fra bogen Sommerfugle i maven på side 124-127.